

70

ZÁKON

ze dne 30. června 1965

o Sboru národní bezpečnosti

Základním zájmem naší společnosti je ochrana socialistického společenského a státního zřízení, socialistického společenského vlastnictví, bezpečnost osob, ochrana jejich práv a jejich majetku, jakož i důsledné dodržování a stálé upevňování socialistické zákonnosti. Rozvoj a prohlubování socialistické demokracie a zvyšování přímé účasti občanů na správě státu nachází svůj výraz i při zajišťování bezpečnosti, na které se podílejí všechny státní a společenské orgány a organizace i jednotliví občané. Významné úkoly přitom plní Sbor národní bezpečnosti, jenž při veškeré své činnosti vychází z cílů a směrnic stanovených Komunistickou stranou Československa.

Vycházejíc z těchto zásad Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Oddíl 1**Úvodní ustanovení****§ 1**

- (1) Sboru národní bezpečnosti náleží přímé zajišťování ochrany socialistického společenského a státního zřízení, veřejného pořádku, bezpečnosti osob, jakož i majetku.
- (2) Sbor národní bezpečnosti je orgánem státního donucení, který v celé své činnosti zároveň uplatňuje prostředky společenského působení, výchovy a prevence.

§ 2

Sbor národní bezpečnosti se při plnění svých úkolů řídí Ústavou ČSSR, zákony a ostatními právními předpisy; jeho příslušníci jsou povinni důsledně dbát socialistické zákonnosti.

Oddíl 2

Úkoly Sboru národní bezpečnosti

§ 3

- (1) Sbor národní bezpečnosti plní především tyto úkoly:
 - a) zajišťuje ochranu socialistického společenského a státního zřízení; odhaluje a zneškodňuje nepřátelskou činnost zaměřenou proti Československé socialistické republice a chrání občany před touto nepřátelskou činností;
 - b) zabezpečuje ochranu státních hranic, objektů zvláštní důležitosti a spolupůsobí při obraně státu;
 - c) zajišťuje ochranu veřejného pořádku; plní přitom i úkoly uložené národními výbory v rámci jejich pravomoci;
 - d) zajišťuje bezpečnost a důstojnost osob;
 - e) zajišťuje ochranu majetku;
 - f) dbá o bezpečnost a plynulost silničního provozu;
 - g) odhaluje trestné činy, provinění a přestupky a zjišťuje jejich pachatele;
 - h) koná vyšetřování a vyhledávání trestných činů podle trestního řádu, podle zvláštních předpisů objasňuje provinění a přestupky, a pokud zákon stanoví, rozhoduje o přestupcích;
 - ch) předchází trestné i jiné protispolečenské činnosti a napomáhá k odstraňování jejich příčin a k upěvňování socialistické zákonnosti a státní disciplíny.
- (2) Pokud Sbor národní bezpečnosti plní další úkoly státní správy, platí o tom zvláštní předpisy.

Oddíl 3

Hlavní zásady organizace Sboru národní bezpečnosti

§ 4

- (1) Sbor národní bezpečnosti je ozbrojený a podle vojenských zásad organizovaný sbor, podřízený ministru vnitra.
- (2) Ministr vnitra je přímý nadřízený všech příslušníků Sboru národní bezpečnosti a vykonává nad nimi kázeňskou pravomoc.
- (3) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou povinni řídit se rozkazy ministra vnitra a příslušných náčelníků a velitelů.

§ 5

- (1) Sbor národní bezpečnosti tvoří Státní bezpečnost a Veřejná bezpečnost, jež jsou oborově samostatnými složkami.
- (2) V rámci těchto složek jsou jmenováni vyšetřovatelé, kteří ve věcech, týkajících se vyšetřování, jsou podřízeni náčelníkům vyšetřovacích součástí. Při vyšetřování trestných činů postupují vyšetřovatelé podle ustanovení trestního řádu.

§ 6

Sbor národní bezpečnosti je organizován podle krajů a okresů. Městská správa Veřejné bezpečnosti v Bratislavě vykonává působnost okresního oddělení Veřejné bezpečnosti; krajská správa Sboru národní bezpečnosti v Bratislavě vykonává působnost též na území hlavního města Slovenska Bratislavy. V okresech je Veřejná bezpečnost organizována podle obvodů. Ministr vnitra může přizpůsobit organizaci potřebám bezpečnostní služby. Městská správa Veřejné bezpečnosti v Brně vykonává působnost okresního oddělení Veřejné bezpečnosti; krajská správa Sboru národní bezpečnosti v Brně vykonává působnost též na území města Brna. Městská správa veřejné bezpečnosti v Ostravě vykonává působnost okresního oddělení veřejné bezpečnosti; krajská správa Sboru národní bezpečnosti v Ostravě vykonává působnost též na území města Ostravy. Městská správa veřejné bezpečnosti v Plzni vykonává působnost okresního oddělení veřejné bezpečnosti; krajská správa Sboru národní bezpečnosti v Plzni vykonává působnost též na území města Plzně.

Oddíl 4

Spolupráce Sboru národní bezpečnosti s národními výbory, jinými státními orgány, socialistickými organizacemi a občany

§ 7

- (1) Sbor národní bezpečnosti při plnění svých úkolů spolupracuje především s národními výbory.
- (2) Národní výbory zabezpečují místní záležitosti veřejného pořádku také prostřednictvím Sboru národní bezpečnosti. V těchto případech plní Sbor národní bezpečnosti úkoly uložené mu národními výbory v rámci jejich pravomoci. Přitom se orgány národních výborů obracejí na Sbor národní bezpečnosti výhradně prostřednictvím příslušného náčelníka (velitele).
- (3) Za plnění úkolů uložených národními výbory při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku jsou náčelníci Sboru národní bezpečnosti odpovědní jak příslušným národním výborům, tak i vyšším náčelníkům; ve věcech výkonu služby jsou odpovědní a podřízeni jen vyšším náčelníkům.

§ 8

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou povinni plnit pokyny, které jim orgány prokuratury a soudy ukládají v rámci své pravomoci.

§ 9

- (1) Národní výbory a jiné státní orgány se mohou i mimo případy uvedené v § 7 a 8 dožadovat pomoci Sboru národní bezpečnosti na základě zákona; činí tak výhradně prostřednictvím příslušného náčelníka (velitele).
- (2) Zásady vzájemné spolupráce a součinnosti mezi Sborem národní bezpečnosti a Československou lidovou armádou stanoví ministři vnitra a národní obrany.

§ 10

Sbor národní bezpečnosti spolupracuje při plnění svých úkolů s vedením podniků a závodů, jednotných zemědělských družstev a jiných lidových družstev, s dobrovolnými společenskými organizacemi, přede-

vším s Revolučním odborovým hnutím a Československým svazem mládeže, jakož i s jinými orgány a organizacemi. Zejména s nimi projednává příčiny a podmínky vzniku trestných činů a jiných negativních jevů, závažnější případy porušení veřejného pořádku, zejména pravidel socialistického soužití, upozorňuje je na zjištěné nedostatky a radí se s nimi o vhodných opatřeních k nápravě, popřípadě činí vhodná opatření k nápravě.

§ 11

- (1) Sbor národní bezpečnosti postupuje při veškeré své činnosti v úzké spolupráci s občany a získává je k aktivní účasti na posilování ochrany a bezpečnosti státu a na udržování veřejného pořádku.
- (2) Dobrovolně se hlásící občané, kteří požívají všeobecné vážnosti a důvěry, mohou být pověřeni plněním některých bezpečnostních úkolů. Jsou-li zevně označeni, mají práva a povinnosti podle tohoto zákona jako příslušníci Sboru národní bezpečnosti, pokud ministr vnitra nestanoví jinak.
- (3) Každý občan má právo obracet se na Sbor národní bezpečnosti s podněty a žádostmi o pomoc. Sbor národní bezpečnosti je povinen v rozsahu stanoveném tímto zákonem a trestním řádem podnět přijmout a požadovanou pomoc poskytnout.

§ 12

- (1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni při výkonu své pravomoci žádat o pomoc a vhodnou součinnost národní výbory, ostatní státní orgány i vojenské útvary.
- (2) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti mohou v nebezpečí požádat každého o pomoc. Požadovaný je povinen pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li mu v tom důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo osoby sobě blízké (§ 116 občanského zákoníku).

§ 13

- (1) Došlo-li u občana k poškození na zdraví nebo k jeho smrti v souvislosti s pomocí, kterou občan poskytl na žádost nebo s vědomím příslušníka Sboru národní bezpečnosti, uhradí škodu tím vzniklou stát obdobně podle předpisu o odškodňování pracovních úrazů.
- (2) Občanovi se hradí též škoda na věcech, která mu vznikla v souvislosti s poskytnutím pomoci podle odstavce 1. Přitom se hradí skutečná škoda, a to v penězích, pokud se neodčiní uvedením v předchozí stav; poškozenému může však být přiznána úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou.
- (3) Stát hradí i škodu, kterou občan v souvislosti s poskytnutím pomoci podle odstavce 1 způsobil jinému při plnění úkolů, které z pomoci vyplynuly.
- (4) Stát může nahradit občanovi škodu nebo vzniklé náklady i tehdy, nejde-li o pomoc poskytnutou za podmínek uvedených v odstavci 1.
- (5) Právo státu na náhradu škody vůči tomu, kdo poškozenému za ni odpovídá podle občanského zákoníku, není předchozími ustanoveními dotčeno.

Oddíl 5

Práva a povinnosti příslušníků Sboru národní bezpečnosti

§ 14

- (1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti chrání při plnění svých úkolů stanovených tímto zákonem ústavní i jiná práva a dbají, aby byly dodržovány ústavní a jiné povinnosti. Zejména jsou povinni vždy zakročit proti narušování veřejného pořádku a proti páchání jakékoli trestné činnosti.
- (2) Při veškeré své činnosti, zejména ve svém vystupování a při zákrocích, jsou příslušníci Sboru národní bezpečnosti povinni dbát náležitě vážnosti, cti a důstojnosti občanů i své vlastní.
- (3) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti požívají při výkonu své pravomoci zákonné ochrany jako veřejní činitelé. Kdo ruší nebo ztěžuje výkon jejich pravomoci, odpovídá podle zákona.

§ 15

- (1) Zakročuje-li příslušník Sboru národní bezpečnosti, má užít - pokud to okolnosti dovolují nebo vyžadují - slov: „Jménem zákona!“ Každý je povinen uposlechnout jeho výzvy.
- (2) Při výkonu zvláštních služeb, zejména při řízení silniční dopravy, platí pro pokyny a výzvy příslušníků Sboru národní bezpečnosti příslušné předpisy.

§ 16

- (1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni požadovat potřebné vysvětlení od každého, kdo může přispět k objasnění skutečností nutných ke zjištění trestných činů, provinění nebo přestupků; za tím účelem jej mohou vyzvat, aby se dostavil.
- (2) Vysvětlení nesmí být požadováno od toho, kdo by jím porušil zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byl této povinnosti zproštěn příslušným orgánem, nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má.
- (3) Vysvětlení může odeprít, kdo by jím způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým.
- (4) Kdo se dostaví na výzvu podle ustanovení odstavce 1, má nárok na náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku. Tento nárok nemá ten, kdo byl předvolán ve svém vlastním zájmu. Nárok zaniká, neuplatní-li jej oprávněný do 3 dnů po dostavení.
- (5) V případě, že předvolaná osoba bez omluvy nebo bez závažných důvodů nevyhoví výzvě, může být předvedena.

§ 17

- (1) Je-li třeba v zájmu veřejného pořádku zjistit totožnost osoby, která nechce nebo nemůže svou totožnost hodnověrně prokázat, jsou příslušníci Sboru národní bezpečnosti oprávněni tuto osobu předvést.
- (2) Předvedená osoba musí být ihned po provedení potřebných služebních úkonů propuštěna, nejpozději však do 24 hodin.

§ 18

- (1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni k provedení potřebných služebních úkonů předvést každého, kdo hrubým způsobem narušuje veřejný pořádek, zejména výtržnostmi nebo jiným nepřístojným chováním.
- (2) Po provedení potřebných služebních úkonů musí být předvedený neprodleně propuštěn, nejpozději však do 48 hodin.

§ 19

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni, je-li toho nezbytně třeba, zadržet každého, kdo má být vyhoštěn, na dobu nezbytně nutnou k provedení vyhoštění, nejdéle však na dobu 8 dnů.

§ 20

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni se přesvědčit, zda ten, vůči němuž zakročují v zájmu zachování veřejného pořádku, není ozbrojen.

§ 21

- (1) Při výkonu služby na státních hranicích jsou příslušníci Sboru národní bezpečnosti oprávněni vykonat osobní prohlídku, prohlídku zavazadel, jakož i prohlídku dopravních prostředků a jsou povinni zabránit neoprávněnému přechodu přes státní hranice.
- (2) Dále jsou příslušníci Sboru národní bezpečnosti oprávněni plnit úkoly orgánů celní správy, k jejichž provádění jsou zmocněni, zejména pak působit při potírání podloudnictví; přitom příslušníci Sboru národní bezpečnosti úzce spolupracují s orgány celní správy.

§ 22

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni v zájmu zachování veřejného pořádku, zejména při zákrocích proti výtržníkům, při maření služebního úkonu a při odvracení útoku na osobu použít obušku, přiložit pouta, popřípadě použít jiné prostředky podle příslušného předpisu.

§ 23

- (1) Při výkonu své pravomoci je příslušník Sboru národní bezpečnosti oprávněn použít zbraně jen v těchto případech:
 - a) aby v případě nutné obrany odvrátil bezprávný útok vedený proti jeho osobě nebo mu bezprostředně hrozící anebo útok na život jiné osoby;
 - b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt;
 - c) nelze-li jinak překonat odpor, směřující k zmaření jeho závažného služebního zákroku;
 - d) aby zamezil útěk nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet;
 - e) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku;
 - f) proti osobě, která v bezprostředním prostoru státních hranic se po opětovné výzvě nezastaví, snaží se uniknout a nemůže být jiným způsobem zadržena;

- g) při výkonu bezpečnostní služby v bezprostředním prostoru státních hranic, aby přinutil k zastavení dopravní prostředek, jenž na pokyn nebo výzvu, dané podle platných předpisů, nezastaví.
- (2) Při použití zbraně je příslušník Sboru národní bezpečnosti povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob; rovněž je povinen co nejvíce šetřit života osoby, proti níž zákrok směřuje.

§ 24

Dovolují-li to okolnosti případu, je příslušník Sboru národní bezpečnosti před použitím zbraně povinen použít prostředků podle ustanovení § 22.

§ 25

Zakročují-li příslušníci Sboru národní bezpečnosti pod jednotným velením a vedením, řídí se rozkazem velitele, který rozhoduje o použití zbraně podle zásad obsažených v § 23 a 24.

§ 26

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou povinni zachovávat mlčenlivost o věcech, o kterých se dozvěděli při výkonu služby nebo v souvislosti s ní a které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami; ministr vnitra stanoví, kdy příslušník Sboru národní bezpečnosti může být této povinnosti zproštěn.

Oddíl 6

Služební poměry příslušníků Sboru národní bezpečnosti

§ 29

- (1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti podléhají pravomoci vojenských soudů a ustanovením o trestných činech vojenských; jejich hodnosti odpovídají stejným vojenským hodnostem.
- (2) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti, kteří vykonali vojenskou základní službu, jsou po dobu činné služby v tomto sboru osvobozeni od služebních povinností podle branného zákona, kterou by jinak byli povinni.

Oddíl 7

Závěrečná ustanovení

§ 30

- (1) Ministr vnitra může k plnění bezpečnostních úkolů povolat příslušníky vojsk nebo jiných ozbrojených sborů ministerstva vnitra. Plní-li příslušníci vojsk nebo jiných ozbrojených sborů ministerstva vnitra úkoly Sboru národní bezpečnosti, mají při jejich plnění stejná práva a stejné povinnosti podle tohoto zákona jako příslušníci Sboru národní bezpečnosti, pokud ministr vnitra nestanoví jinak.

- (2) Ministr vnitra může též k plnění úkolů vojsk nebo jiných ozbrojených sborů ministerstva vnitra povolat příslušníky Sboru národní bezpečnosti. Plní-li příslušníci Sboru národní bezpečnosti úkoly vojsk nebo jiných ozbrojených sborů ministerstva vnitra, mají při plnění těchto úkolů stejná práva a stejné povinnosti jako příslušníci vojsk nebo jiných ozbrojených sborů ministerstva vnitra, pokud ministr vnitra nestanoví jinak.
- (3) Ministr vnitra může po dohodě s jinými ministry pověřit nebo zmocnit jiné orgány plněním úkolů Sboru národní bezpečnosti.

§ 31

- (1) Zrušují se:
 - 1. zákon č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti,
 - 2. zákon č. 275/1948 Sb., kterým se přenáší působnost finanční stráže v celním pohraničním pásmu na Sbor národní bezpečnosti,
 - 3. vl. nař. č. 98/1949 Sb., o výkonu veřejné správy v oboru národní bezpečnosti na území hlavního města Prahy a Pražského kraje,
 - 4. nařízení ministra národní bezpečnosti č. 103/1952 Sb., o zevním označení členů závodní stráže,
 - 5. vl. nař. č. 64/1957 Sb., o místní bezpečnosti.
- (2) Obecně závazné právní předpisy*) vydané podle zákona č. 286/1948 Sb., se považují za předpisy vydané podle tohoto zákona; výkon práv a povinností osob pověřených na základě těchto předpisů plněním bezpečnostních úkolů se však řídí tímto zákonem.

§ 32

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1965.

Novotný v. r.

Laštovička v. r.

Lenárt v. r.

*) V platnosti zůstávají:

vyhláška ministerstva národní bezpečnosti č. 66/1953 Ú. l. ve znění vyhlášky č. 320/1953 Ú. l., o úkolech a působnosti závodní stráže (č. 98/1953 Ú. v. a č. 365/1953 Ú. v.),
nařízení ministra vnitra č. 28/1955 Sb., o zevním označení příslušníků Lidových milic,
nařízení ministra vnitra č. 40/1957 Sb., o zevním označení Pomocníků Pohraniční stráže,
vyhláška ministra vnitra č. 35/1961 Sb., o služební přísaze příslušníků bezpečnostních sborů ministerstva vnitra,
vyhláška ministra vnitra č. 56/1962 Sb., o Pomocné stráží veřejné bezpečnosti.